

LIETUWISZKASIS

BALSAS.

Lietuwiszkasius Balsas iszeima 3syk ant mėnesio.

Kaszluoja ant metu 2 dorėlu, o Auro poje 3 dorėlai. Atskiras numeris 5 c.

Už colį garsinimu ant metu 10 dorėlu, o wieną svki garsinant 20 centu už kožną eikutę.

Rėdytojas JONAS SZLUPAS,
SHENANDOAH Pa.

PIGIAUSIA WIETA PERKANT

naminius daigtus, Siuwino **WARGUNDS, PIANO IR GRABUS**
pas **WILLIAMS & BROS.**
13 Main Street, Shenandoah Pa.

Insteigta 1876 m.

AGENTURA PIRKIMO NAMU, SAUGONES NO UGNIES IR KOLLEKTAWONES

C. W. DENGLER,
115 N. MAIN ST. Shenandoah Pa.

LIETUWIU SANDARBYSTOS KROMAS

parduoda geriausius taworus už pigiausią prekę. Nekur pigiaus neparduoda milta ruginiu ir kwietiniu, mėsos, muilo, kawos, deszu, krakmoło, tabako, rezinka, agurku, stiklu, torėlku darbinu daapanu ir tt. Eikite ir pirkkite wisę sądarbystos krome! Imokantis lietwis už akciję \$ 10 stojasi sąwadytoju kromo. Nepamirškite wietų!

E. CENTRE UL., arti Lehigh Valley geležinkeldwario,
SHENANDOAH PA.

DUONOS IR WISOKIU PYRAGU (PIES, CAKES IR PRETZELS)

o taip-ji ir wisoku „candies”
galima gauti labai pigiai pas mangę, ateikite!

R. Winter,

No 25 S. Main St. SHENANDOAA.

MARTYNAS JANKUS BITENUOSE

yra agentu L. Balsu dėl Liėtawos. Už tai užmarėnai, norėdami ganti Balsą ir kningas, kreipkitėsi prie jo, raszydami po adresu: M. Jankus, Bitėnai, p. Lumpėnai, Ostpreussen.

J. H. POMEROY,

ADWOKATAS,

SHENANDOAH PA. Office: namuose Beddallo.

A. Abramaitis & H. Babelis,

Drapanas darome ant apstelawimo isz materijos nauja! Isz pabrinko iszėjusios, taip-gi parduodame wirszutinius ir apatinius marszkininius, skrybėles, kalnėrius, petneszas, skepetaites szilkinies ir linines, pokaklinius purniszczius, ir peneczakas. Ateikite, brojai, pas mus pirkti!

136 N. MAIN ST.

Netoli no Coal St. SHENANDOAH PA.

LIETUVIU RASZTAI IR RASZTININKAI XIX SZIMTMETYJE.

[Taša.] 8. Wisą sawo gywenimą pawedė Lietuwai ir mokslui garbus musu wientautis *PRIDIKIS KURSZA-TIS*. Gimė 24 d. balandžio 1806 m. Noragėlnoše, Gastu parapijoje, isz tikrai lietuwiszku tėwu; jau 18 metu turedamas pastojo mokintoju, pagal welyjimą sawo tėwo taip pat mokintojo. Tikrai 1834 m., gerai prisigutawijęs, Kurszatis istojo i Elbingos gimnaziją kurią po dweju metu prastojes prisiraszdydino i Karalauczius uniwersitetą. Sziczion ipacziai prof. Rėzos paszelptas ir pamokintas tyrinėjo teologiją iki 1840 m. Jis tape kuningu (1844 m.) gadynėje, kada lietuwnai Prusuose bewek neturėjo lietuwiszku kuningu, arba nors mokancziu liet. kalbą ir josios nesigėdincziu. Jo pamokslai patrankė žmones prie jo, ir weikiai Kurszatis tapė pažystamas wisoje Prusu Lietuwoje. Lietuwininku kuningu budamas jis buwo sykiu sawo mokintiniams pawyzdžiu prastos žmoniū kalbininkystės. Jo kuningystės urėdas buwo pirmausia paskirtas lietuwiszkajai dalei garnizono surinkimo Karalaucziuje ir wisur kituose mēstuose lityiniu ir Wakariniu Prusu slūzėjantiems lietuwiams žalneriams, kuriuos kaipo dusziū rupintojas aprupino ir aplankė. No 1880 m. jau jo syls pradėjo moži ir tik kas antrą nedelę, wėlaus kas ketwirtą nedelę begalėjo miszią laikyti, iki galans wisai apsiszojo.

Per ilgus metus kaipo perdėtinis seminarijos prie uniwersitėto Karalaucziuje Kurszatis mokino lietuwiszko kalbos kunigus, kurie szįdien Prusijoje gerokai moka lietuwiszcai.

1865 m. Kurszatis gawo propesoriaus wardą, 1871 m. jisai tapė pramintas ipatieszku propesoriumi pilozopiszkoje dalyje Albertynos uniwersitėto. 24 d. balandžio 1875 m. no tos paczios uniwersitėto dalies už sawo nuopelnus dėi lietuwiszkosios kalbos gawo garbės diplcmą pilozopijos duktaro. Toks buwo jo kelas kaipo propesoriaus.

Rasztininku Kurszatis buwo sawo žmonėms labai swarbiu ir jo wardas toli i szwietą yra paskilbęs. Jo rasztininkiszkiejie darbai buwo isz dalies žmonėms dėl tikėjimo ir pagraudenimo, isz dalies mokinti, moksliszki, abiejų gunkreipti ant apszwietimo lietuwininku. Jis perweizdėjo 'Naują Testamentą'; ipatieszkos werczius yra jo lietuwiszkosios waisko giesmiu kningelės ir giesmiu bei maldū kuingos prusiszkam waiskui, iszduotos 1854 m., taip gi jis apgarsino iszguldęs Katekizmą dėl mokslainiu. No 1 d. liepos 1849 m. jis pradėjo iszdawinėti 'Kelewi' Karalaucziuje, kuri leidė iki pabaigai kowo 1880 m., kada jo pajiegoms pasilpus jis turėjo su galiliszciu no 'Kelewi' skirtiesi; lietuwnai 'Kelewi' labai mytėjo. Dėl pažinimo lietuwiszko kalbos Kurszatis keletą sykiū aplankė ir Lietuwą po Maskolija. Kuone pirmutinis jis emė moksliszcai isztyrinėti lietuwiszkąją kalbą, garbingi yra jo 'Beiträge zur Kunde der lit. Sprache' 1843 ir 1849 m. Karalaucziuje iszduoti. 1848 m. Kurszatis pradėjo trustiesi apie sawo žodyną, ir 1868-74 m. iszspausdino jo pirmą, wokiszcai lietuwiszkąją dalį. 1876 m. Halleje iszėjo wokiszkoje kalboje jo didis 'Kalbamokslis lietuwiszko liežuwiu'. Syls senywo raszejo jau taip buwo sunaudotos, jog prietelai su baimę ir drebejimu laukė užbaigimo antros, lietuwiszkai wokiszkos dalies žodyno, kuri iszėjo 1883 m. Tais darbais Kurszatis atneszė naudą ir wisatiniam mokslui ir iszplatino pažinti lietuwiszko kalbos tarp swetimtaucziū mokintu wyrū. Už jo darbū 'karalieszka czeku mokslo bendrowė' paskyrė Kurszatis 1882 m. isawo spnarius. Tai gi Kurszatis parodė, jog ir

lietuwis per sawo iszminti ir tikrą apszwietimą gali užsipelniti wisame szwiete garbę, pats pasilikdamas tikru lietuwin ir mylėdamas sawo brolius ir kalbą. Pastarojo sawo darbo prakalboje (paskutinėje dalyje žodyno) Kurszatis sako: „Taip tuomi užbaigiu, žmonėms sawo giminės, uz kuriuos per ilgą amžiu teisingai dirbau, žegnonę welydamas, sawo rasztsziskus weikalus dėl lietuwiszkosios kalbos“. Tiek daug daręs dėl lietuwiszkosios kalbos, Kurszatis wienok abejojo, ar lietuwnai istengs ilgai kautiesi priesz antplūdi ir iweikmę swetimtaucziū, ir kaip kam jis tiesiok isztarė, kad jis lietuwiams newelyja įeszskoti polytikiszkos walnybės; už tai jis rado tarp lietuwiszkuju tėwyniuinku newieną, kuris jam prieszjos. Bet daugelis lietuwin kabėjo prie jo su didžiausia meile. Wienok jo darbai atnesz sawo waisiu Lietuwai ant lietuwyštės tako, nės taip ar kitaip žiurint: Kurszatis dirbo dėl lietuwin gero pagal sawo nuomonę. Jis mirė 23 d. rugpjuczio 1884 m. Waiku jisai nepaliko, nors po 5 d. gegužės 1848 m. jis buwo apsiwedęs su Laura von Hahnenfeld.

9. *Pranckus Lipsztas* [tikriams: Lipsztauwezia] gimė Szakynoje, Szaulu paw. Maskwoje i uniwersitėtą eidamas jis priesz pat lenku maisztneti 1863 m. paraszė gerą raszta. Auszroje 1863 m. atspausdintą: „Apraszymas žiamės turto“, kuriame yra trumpai apsakyta apie žiamę ir tikrus akmenius, apie druskas, apie degoneziuosius dalykus ir apie uanges. Lipsztas drangėje su J. Koncewyczia ir kitais lietuwiams buwo surengę 'lietuwiszką draugystę' dėl iszrowimo lietuwiszkosios gentes isz glėbiarwimu tamsybės. 1863 m. jis insimaiszė i lenku maiszta, ir pasiliko iszgabentas i Sibėriją, kur ir po sziai dieni tebegyweną Irkutske. Tokiu budu tolesnis jo pasidarbawimas dėl lietuwyštės likosi sustabdytas. Labai labai to gailu, nės tai buwo gabus žmogus!

10. Apie kn. *Tatareweziū*, kuris dabar Lumžoje gywena. 'Auszra' 1886 m. No. 3 pranesza sztai ką:

„Kožnas kalba, kad tai yra kuningas, kuningas szwiesus, brolis wargstalcziū; jis ką su deszine paima, su kaire atiduoda. Buwau pas ji ir macziū, kad gywena kaipo praszciokėlis, be ketwertos arklū, be karetu, be minksztu kėdžiu, be puikiū stubu, o tik taip, kad nebūtu szalta ir nenžlytu. Wazinėjo pas ji newienas isz Sintautu parapijos, kad gryztu pas sawo žmones, bet jis nenorėjęs. Jo pasakas Lietuwas waikelams skaitė kožnas lietuwis ir garbawojo iki sziol, norins jau su wirszumi 20 metų Lietuwoje nėra. Geri daro, kad nenor gryžti i sawo parapiją, nės dwylika szniu wisus skwernus nu-lėszytu szale jo klebonijos, kur pirma gyweno, o kaip pamatytu nupenėtus jauzczius kaip triobas ir kokia szeszeta arklū kaip sužwengtu, tai persigęstu... tai grandžiai apsznarawo. Tegul jau jam neskauda szirdi ant senatwės. Ką daryti, kad dar ir sziamė žuke mokina kaip ta katė, kuri kolojo szniū, už ką zuikius gawo, o pati, jam bežiurint, pelę papjowė“.

Teisybė, skaitant kn. *Tatarės pratarmes i 'Pamokslus iszminties ir teisybės... dėl Lietuwas waikelū'* 1859 m. yra galima sudyti, jog raszytojas yra geros szirdies žmogus ir myli lietuwininkus, kuriuos jis sawo weikalėlu, 1887 m. antru atwėju Amerikoje iszduotu, rupinasi atwesti ant kelo dorybės; o dėlto jis pasirinko pasakas, nės mat yra „reikalinga, idant doros mokslas butu maž-daug patikus ir rustus, o prie nekuriū aplinkybiū nitrus ir skandus“. Wienok czion nėra galima praeiti pro szali, kad kn. *Tatareweziū*, budamas mokintoju waiku Łuksziuose, o bene paskui ir Sintautuose, pawelyjo lietuwin waikelams kabinėti ant kaklo lentgalus už 'nata lingua' ar ant galwos maustyti 'asilinę kepurę' kaipo ženklą apgėdinimo ju už kalbėjimą lietuwiszkai, o ne lenkiszcai. Berots czion būtu galima eiti keli, koki nurodo kn. *Tatarė* taip raszdydamas: „nors žmogus paklysta, tai ir tada jo reikia gailėtiesi ir netinka ji

skriausti; žmogų per skaudžiai užgauti ir žodžiu nepritinka padorios szirdies žmogui"... Wienok istorija negali uaty. lėti to, kas buwo, ir tai darydama ji wisai neskriaudžia garbės žmonin, kadagi jie weikė pagal wisatinę liukmę dwasės sawo gadynėje.

11. *Walerijonas Zagurskis*, kuris rasztuose sawo wadino *A ž k a l n i u*, gyweno Daukanto gadynėje, Zarasu pawiete, Kauno rėdyboje. Matydamas, jog nekurie ponabe meilės wargina sawo žmonis, jis raszęs asztrias satyras ant ponu; wienoje satyroje pasakęs: „ponai po sawimi turi tukstanczius dusziu, o sawyje nei wienos". Jo rasztai užsilko rankrasztyje po antraszu: „Rasztai tikros rankos, iszguldymai ir sekiojimai"; ten telpa dainos, pasakos, iszguldymai, giesmės maldingos. Isz 'Auszroje' 1884 ir 1885 m. patalpintu jo dainucziu [Rytas wasaros, Draugėj su wėwersėlu ir tt.] galima matyti, kad Zagurskis buwo menku dainiumi, be talento, ir jo dainutės negali pasigirti nei kalbos groziu nei jos grynumu.

12. *Karolina Praniauskintė* yra gimusi Telsziu kraszte, Žiamaitijoje; mirė i 20 metu atgal. Lenkai ją wadindawę žiamaitiszka Deotyma (Luszczewska). 1856 m. ji suraszė 'Zalezio motę', iszguldymą isz Wytoloraudos, kuris likos; atspausdintu 1859 m. Kalendėriuje Iwinko. Praniauskintė raszė lenkiszkas giesmes ir mocziau taip-gi keletą giesmiu lietuwiszkoje kalboje. Raszlawiszka swarba jos rasztu, kiek pats mocziau, yra wisai menka.

13. *Karolis Nėrlich*, kuningas kalwyuiszko tikėjimo, paliko mirdamas Kėdainiuose 1860 ar 1861 m. labai ptaczią lietuwiszką gramatiką rankrasztyje, dar newisai pabaigtą. I mokslus jis ėjo Kėdainiuose (ten mat buwo gimnazija) i klasu, užlaikoma kasztu Wilniaus ėwangėliszkojo synodo. Teologijos mokinosi Turbatos uniwersitėte. Kaip kuaigu gas pateko i Birzius, 1847 m. persikėtė i Kėdainius, kur buwo mokintoju pawietinėje moksleinėje, o paskui ir giunazijoje, isz pradzios wokiszkos, o paskui lotyniszkos kalbos; jis iszguldinėjo dēl kalwynu lietawia taip jau i lietuwiszką kalbą.

14. *Kn. Anupras Jusowyczius*, buwėsis klebonas Eirogatoje, po sukirszimo 1863 m. tapė iszwarytas i Sibėriją, ir tiktai 1884 m. i 10 dienu priesz sawo mirimą tepagyzo i Illuksztą. Jis raszęs gana gerai da nas lietuwiszkoje kalboje ir sziaip palikęs keletą gana plocziau rankraszciu. Bet kieno jie rankose randasi, kad nėsas iktuolaik nebuwo upgarsintas?

15. *Ugianskis*, kilęs no Tytawenu aplinkės, buwėpropesoriumi Kazaniuje, ėšęs isztaisęs lietuwiszkai maskoliszką žodyną, kuri buwo ketinęs spandsinti Leipzige. Jam ne per seniai mirus, tas jo weikatas iktuolaik užsiliko nėžinėse.

16. *Jurgis Pluteris*, mirėsis tarp 1850-55 m., paliko sawo ranka raszytą lietuwiszką gramatiką Gedimaincziuose, Szweksznos parapijoje, Kauno rėd.

17. *Kn. Pabrieža* paliko neatspausdintus lietuwiszkus wardus augmeniu ir wisokiū lign.

Kn. Domininkas Sulkeowyczius, kaip pats užrasze pa. d. jo: „su didelė wargu isztaisė" 'Žodininką lietuwiszkai lenkiszką', kuris rankrasztyje guli Wilniaus wisatinėje kningynėje. T. b. d.

PER MOKSŁĄ I WIENYBĘ, TURTUS IR GARBĘ.

Kalba laikyta Mi Carmėlyje Pa, 18. VIII. 88, sueigoje lietuwiu.

Mokstas, brolai, tai didžiausias dalykas dēl žmogaus ir dēl draugijos. Mokstas pirmas no

žmogaus atėmė baime nesuprantamu gamtoje atsitikimu; taip kitąkart žmonės bijodawosi saulės užtemimu ir siaubuną, kuris pagal anu gadyniu nuomonę, apnikdawo saulę, norėdamas ją praryti, žmonės ant žiamės; budami stengėsi nubaidyti, pakeidami baisiausia riksmą ir trukszmą: o sziaudien mokinti wyrai ant daug daug metu isz anksto aprokuoja adyną ir minutą, kada turi įvykti aptemimas. Žmonės bijojosi ir kometu ir tarė jas ėsant ženklais koronės dēl žmoniū už ju blogą pasielgimą, o mokstas parodė, jog uodeguotosios žwaigždės turi sawo kelus, kuriais jos skrieja, pagal gamtos įstatymus. Kiek jau sykiu žmonės laukė 'pabaigos szwieto', sudegimo žiamės ir tt., o mokstas parodo, jog tokio laukiamo pasibaigimo žiamės nėra ko laukti, nės tai negalimas yra daigtas gamtoje, kuri yra waldoma amžiniais įstatymais, o ne tikslu kokios wirszuprigymės esybės. Tokiu ir kitokiu budu mokstas sumažindamas žmogaus baimingumą, įkwėpė jam didesnį iszsitikėjimą paties sawimi, ir žmogus pradėjo apwersti ant sawo naudos galybes, kuriu pirma bijojo. Žinoma, idant pasinaudoti gamtines pajiegas, žmogus turėjo ir turi jas nuodugnai pažinti, dēlto reikia įsigilinti į gamtą, tyrinėti, tardyti, mokintis. ir sziaudien mokstas — nors jam rubežiaus nėra — jau taip toli parėjo, kad net mislis paduota yra mėginti susisznėkėti su gywentojais, ėsancziais ant kitu planėtu, k. a. ant Marso ir Jupiterio. Ar-gi mokstas neįkwėpia wilties ir iszsitikėjimo žmogui i sawo žmogiszkas žiamiszkas pajiegas?

Mokstas pagerino ir gywenimą žmoniū ant žiamės, pagerindamas wisokius įrankius iszdarbystos. Pradedant no žagrės, žiurėkite, kokia eilė pagerinimu ir radynu turėjo buti, iki sziaudien didėlėse ukėse wartojamu ariamu maszinu. Pradedant no warpstės ir ratinio, kokia eilė iszradimū ir sutaikinimū iki sziaudien pabriuose wartojamū werptuwū! No musu staklu kiek tai buwo žiugsniu žengta tolyn, iki atsirado pabriuose audžiamieje prietaisai, kuriu szimtai sykiu dirba! Ir taip wisokiuose darbuose, no menko daigto pradedant, per mokstą žmonės atėjo i sukrautiniausius prietaisus, kurie ir nuoweikalį dailesniu daro, ir patį darbą palengwina bei paskudrina. Tiktai per mokstą tapė įwesta nauja syla i iszdarbystą — garas. Kur pirma weikė wėjas, wanduo ir arklinė, gywuoliszka pajiega, ten sziaudien turime garą ir elektrybę; garas nepalyginamai pritaikias ir daugias atlieka darbo negu senowėje pasinaudojamos pajiegos.

Ir pati prekystė (kupeczystė) ką įstengtu be mokšto? Giloje senowėje prekystė wisai siaura buwo. Tik poinikai, graikai, kartagėnai ėmė pletesnes pažintis daryti, ėbiausiai su tautomis, pamariuose gywenancziomis. Widuramziuose pasikėlė prekyba italiszkuju mėstu Gėnuos, Wenezijos ir kitu. O kaip Amerika tapė atrasta 1492 m., nauja dwasė kwėpė i Europos gimines ir — portugalai, szpanai, ufandai, angłai pasidarė pirmaeilinėmis tautomis. Tegul per sawo neiszmintį wiena ar kita tauta nupuolė, bet ju wietą užėmė kitos, gudresnėsės. Sziaudien prekystė yra wedama su wisais kampais szwieto: Europa, Azija, Amerika, Australija ir Aprika yra, lyg koksai wortinklis, sawo tarpe sumegztos kupeczystiszkais

susineszima. O kam reikia pasidėkavoti už szi- tokį išspatinimą tauko dėl uždarbiavimo, jeigu ne mokslui?!

Pasisekimas pramonės ir prekybos galimas yra tik tai turint gerus kelus susineszimo. Ir czia ar gali senovės tamsus žmonės susilyginti su mu- su dienos szwiesia gadyne? Ar czia seniai žiamė pasiliko aptraukta bruožais tēlegrapu, geležinke- lu, tēleponu? Ar no seniai garlaidiniai ėmė per- skriodinėti wilmis didžiamariu su didele greitybe, kuri kassyk wis dar padidinama yra, taip kad jau sziądien isz Europos į Ameriką galime nuvažiuoti per 5 - 6 dienu! Ar no seniai žmonės lyg pauksz- cziai ėmė po orą skraidyti žaiwėse, kurias iszmoko lenkti ir kreipti szian ir ten pagal sawo norą taip kad jau mėginimas bus daromas isz Amerikos į Europą kelonę atlikti oru! O-gi wel priminti tik reikia anaip swarbius kulturiszkus darbus, kaip iszkasimas perkaso Sueziszkiu, arba dabar dar kasamo Panamos peraso... Su tais darbais susi- lygina ir taip dideli tunelai, kokius randame Al- pose, o daugiur ir Suw. Walstijose. Ar tai nėra darbai, apie kurius pratėwiai netik musu, bet ir kitu tautu, nebuwo nei sapnuote sapnawę? Ar ne mokstas to wiso kaftas yra?

Tik žwiltgerkite, brolai mieli, į politiką. Kur kitąkart absolutiszki karalai, despotai, terionai wieszpatawo, sziądien wienur yra jau ju galybė susiaurinta per konstitucijas, tiesas žmonių, kitar randame karalus ir karalybę panaikiutus, tai taip wadinamose republikėse. 'Diewiszka' tiesa wienos ar kitos giminės žingsnis po žingsnio nyko ir nyk- sta, o auga tiesa žmonių sawę rėdyti. Ir kuomi žabiaus žmonės įgyja szwiesos, tuomi diwo wafė mažyn eina. Kaip B. Franklin žaibą isz dangaus ant žiamės nutraukė ir padarė nepawojingu, taip mokstas polytikoje tiesas ir įstangą galuną (ar tai diwo ar waldymieru) mažina, wiską žmonėms patiems ant walės paduodamas ir atiduodamas. Į wietą keliu galingu didiku per apszwietimą stoja wisuomenė žmonių. Ir tolaus tuomi keliu emant žmonijai pražus ir curai ir cėsoriai ir karalai, o wisur ju galybę painis patys žmonės į sawo ran- kas. Tik dar daugiaus reikia mokstą ir apszwie- timą paplatinti tarpe žmonių...

Ir ekonomiszkoje dalyje wiskas per mokstą wirsta ant naudos žmogui darbo. Kaip kitąkart darbininkas už nėką buwo laikomas, ir perleidė ant sawo sprando gadynę wergystės, newalninky- stės, baudžiawu, sziądien jau darbininkas tas plėgas nukratė no sawės, o mėgina nukratyti ir musdieninę plėgą — alginę sistemą ukėje. Nors sziądien jau darbininkas bewaik taip gywena, kaip kitąkart gyweno tik tai didikai ir karalai, wienok dėl žmogaus atsiwers gadyne dar žaimingesnė, kada turtas, einantis į wartelgystę ir iszdarbystę, o taip-gi įrankiai darbo pateks rankosna wisu darbo žmonių, o nebus rankose pawieniu žmonių. Tai-gi ir czion mokstas plėsztinai plėszia no akiu plėwę ir parodo žaimingesnę ateitę, į kurią žmonija tuomi weikiaus įžengs, kuomi greicziaus ir pľacziaus pasklis mokstas, sątartis, wienybė.

Ir doriszkas supratimas ir pajautimas musu gadynės yra wisai kitoks negu buwo pereituwėje. Kaip kitąkart žmonės laikė saw už draugus ir saw lygiais žmones tik tai sawo giminės, o ir toje tik tai

ukėsus, taip sziądien skirtumas tarp pono ir žmo- gaus darbo, tarp szwiesuno ir tamsuno likosi su- naikintas per principą lygtiesybės wisu žmonių ir meilės artimo. Nupuolė kastos ir ju skirtumai, o jei dar newisai isznyko isz gywenimo, tai tuojau isznyks, kada mokstas bus į szirdis žmonių ganė- tinai drutas szaknis įleidęs.

Ir tikėjimas bėgant amžiams atsimainė, kaip kad atsimainė patys žmonės ir wisas ju gyweni- mas. Žmogus pirma tikėjo į gamtos apicziupas pajiegas, kurin weikimo jis nesuprato, o kurias isz baimės padiewino. Įgyjęs daugiaus patyrimu, tai yra mokstą, žmogus dėl gamtos atsitikimu įjieszkojo waidintuwinės galybės, kuri juos wafdo. Ir taip isz fetiszismo parėjo į daugdiewystę. Tolau einant wisas įpatybes augsztesniu esybiu sukrowė žmogaus iszmanymas ir protas į wieną esybę, ir taip įsigawo wienadiewystė. Daugdiewystėje ir wienadiewystėje žmonės ir pilozopai daro skirtu- mą tarp medegos ir pajiegos, tarp matomu, su- twertu daigtu, ir tarp nematomos, diewiszkos esybės. O mokstas sziądien parodo, jog medega ir pajiega negali buti perskiriami, jog nėra me- degos be pajiegos, nei pajiegos be medegos, žo- džiū sakant jog medega ir pajiega yra wienybėje — ir sztai monistiszkas supratimas gamtos. Pa- žwelgkite, brolai, kokią tai eilę atmainu parėjo tikėjimas žmonių, iki iszmintis žmogaus, apszwie- ta mokstą, parėjo į supratimą monistiszką! Žino- ma, nemokantieji žmonės nesupranta moksliszko- jo tikėjimo, už tai jie mokintuosius wyrus wadina bediewiais, netikius ir tt., nors tai labai neteisi- gai, kaip kožnas persiludys, kada jis pasirupins apie moksliszką įsigilinimą į gamtą ir pacią žmo- gaus dwasę.

Trumpai sakant, kur-link mės nepažwelgsime, ten tarp žmonių kitu žiamiu, kitu tautu pastebėsime dideli žingsnių ėjimo į prieszaki: ten nėra isz szwiesybės gryžimo i tamsybę. Nors ir mės lietuwiai isz palengwėlo ritamėsi in szwie- ybę, wienok reikia žinoti, kad tai darome tik tai dėlto kad jau kitos tautos mums paszonius bado sakydamos: lie- tuwiai, tik ir jus žuonės, kelkite, gana miegoti! O ir tai mės dar lyg nenorime klausyti, iki nebusime bėdomis ir wargais — korone už musu atsilikimą užpakalyje ir už musu tamsybę — prispirti įjieszkoti mokslu. Ludna durosi, kada žmogus pažiuri i kitas gamines ant žiamės ir i sawją, taip toli no kito atsilikusią. Ir dėlko atsilikusią? dėlko kad musu wadowai, musu penimi wadowai, netikrus kelus rode ir rodo i ateitę. Įlgus metus mės wargome po jungu poni- jos, o netrumpesni laiką kentėjome po jungu kuningijos. Ir wieni ir kiti žiurėjo į žmogų, kaip i awelę jiems winaę duodancią arba i karwę melžamą... Ar mės ir sziądien duosime sawę taip žiaminti ir apgaudinėti? Laikas susi- prasti! Nors ponus jau kožnas isz musu atmeta, wienok su kuningais nežino, kaip reikia pasielgti. Tie mat sakoję esą Kristaus tarnai, tarnai diwo, dėlto mės juos guodoje- me, jiems kieszenes pildome, tardamiesi, kad diewui, Kri- stui darome mylistybą, taip eįgdamiesi. Bet czia reiktu mums atrinti, kad Kristus mokino mylėti sawo artimą, skriaudžiamą ir warginamą, o ne isz wargdieniu, uždirbtus sunkini, skatikus lupti ir krauti, krauti diewas žino kam ant naudos. Jeigu kur turimė kuningą dėl atlikimo musu tikėjimiszku reikalų, tegul jis gauna paskirtą algą, kaipo parapijos tarnas, ar 50 ar 100 dorėlu, ar daugiaus ar ma- žiaus, ale wisi inėmimai, k. a. bažnytinė kolekta, už mi-

žinas, krikštus, szlubus, laidotuves, telamiazias ir tt., turi eiti i kasą parapijos. Ir tas kuningas nėra tarnu Kristaus nei dievo, kuris i savo kisenę piningus renka no žmonių, o tik tai jis yra netikru pranaszu, wilku awies kailyje. No tokiu mums reikia saugotiesi! Sztai koks turi buti musu sziaudieniskas uzdawimas prietikyje prie kuningu, taip la bai sedancziu žmonėms ant sprando. Be to negali buti laimės dėl parapijoniu!

Idant pagerinti tuomi tarpu buwi, mės turime griebtiesi prie prekybos. Jau Szenandoryje mes pradzia padareme, tegul mės ir kitur nosnaudziame! Pagal teisingaji aprokawima wisu dalyku taip iszeina: jeigu mės nors ne daudzi Amerikoje uzdirbdami uzczydysime kas menses po \$5, tai per 5 metus i apsiwertima idesime \$ 300. Kadagi prekyboje koznas idetas dorelis turi atneszti pelno taip-gi do rėli ar daugiau, o ir atnesza, tai koznas gali suprasti, jog mės po kėlu metu isz tokio apsiwertimo galime turėti gražu inėmima, kuris mums jau gyvenima pasaldins, nės tai bus piningus be musu sunkios procės uzdirbtas. Jei sziaudien mės tą uzdarbi atiduodame kitoms gimnėms, tai darome isz nesuapratimo, nės už tą musu dėl ju szwėlu prilanku ma swetimgenczini ne acziu pasako, bet dar wisap iszdurna, nuziamina, koja paspiria, mus prie sunkesniu darbu stato nors su mažesniu uzmokesniu ir tt. Liekasi tik kelas szitas: eikiame i draugę, czėdykiame, kėia galime, tarp swetimu gywendami, apwerskiame piningus ant prekybos ir pramonės. . . o wis laimėsiame szī bei tą. Juk rusina: Amerikoje gerai iszsiwerczia kupczyste: ju kromai Szenandoryje, Olyphante ir Kingstone žydeite žydi. Musu pusbroliai latwiai ant marės turi daugybę sawo laiwu ir didelus pelnus waro, siekdami Szwedija, Danija, Wokietija ir Anglija, nesznekan jau apie Maskolija. Kodėl gi mės tur me buti žiamesni, prastesni ir aklesni už kitus?

Sakote, brolai, kad mums nekės nesiseka dėlto, kad nėra tarp musu sutarimo. O dėlko nėra sutarimo? Tik dėlto, kad mės mažai ką mokame. O idant pasimokint, gautumėme naudingus dalykus dėl gyvenimo; mums reikia mokslinycios, mokslinycios ir gana. Tegul sunku butu pas atyti mokslinycia dėl waiķu pamokinimo dienos mete, tai tegul mės nors wakarais susirenkame pas koki gerą draugą ir ten pasimokiname — nega ką dabar wakarais perleidžiame karcziuose, kur ir laikas ant nekū nusina ir piningai per gerklę nuskamba i prażwima. Nedėloš dienę Juk yra gana laiko, tada atsildesjė no darbo ar-gi negalime susirinkę mokantieje pamokinti nemokancziuosius? O kaip szitaip darytumėme, rastuosi tarp musu broliszka meilė, rastuosi wienybė ir sutarimas, ir mės istengtumėme didelus dalykus pasidaryti; o tada ir dėl swetamū nebutumėme „aklais polanderiais“!

Idant mus kiti nenėkintu, mums reikia dėtiesi i draugystes dėl politikos reikalu. Reikia koznas isz musu turėti popėras ukėsybes. Renkant mėstingę wyresnybę, mės galėsiame ant kandidatu pastatyti sawo žmones tinkamus ant to, o tuomi ir sawo tautos warda pagėfinsime akysė swetintaucziu; jie tada uorės buti ir musu draugais, nės matys, jog mės jau nelendame i ju spėstus. Renkant prezidentus taip-gi turime buti krutis; tegul musu batsas ne aprinks nei tą ar kita, ale tik wis bus grudelis i krauwą, ir mums tas nėko pikto nepadarys, o gero gali buti daug. Juk dabar mus isz darbu pradeda atstatinėti, dėl musu brolu tiekiasi, kaip dėl kynu, uzdayti rubeziu. O ar jie tai darytu, matydami, jog mės tokie pat žmonės kaip jie, o darbe gal dar už juos geresni? Ne, tada jie patys mus paguododami, negalės nei taip nekinti musu brolus. Ką maczyja, kad mės czion wisur giriamėsi Kaszcziuszka, kad mės sziaudien

neuzsipelnome patys jokio gyriaus, kaip ans musu patėlis wis! Už tai reiki mums polytikiszku klubū! Tokie kluba drauge bus ir mės laimė dėl musu ir reikale iszsiwalnyjimo musu tėwynės Lietuvos...

Idant paskubinti iszwalnyjima Lietuvos no polytikiszkos priespaudos, reikia mums czion Amerikoje wienytiesi, glaustiesi i krauwą ir apmislinėti budę, kokiū mės galėtumėme tą mieri pasiekti. Žinote, kad 1886 m. Szenandoryjė isteigėme 'Susiwienyjima wisu lietuwiu Amerikoje', kuris už arcziausią saw mieri padėjo isteigimą mokslainiu, aprūpinimą musu naszalecziu toje žiamėje ir tt. Berots priesz szitą susiwiwienyjimą — nors tik tai ant žodžio, o ne isz tiesu — tapė isteigtas susiwiwienyjimas katalikiszku draugyszciu: tas susiwiwienyjimas yra bażnytiszkas, mės no jo nėko gero negalime susitaiki reikaluose gelbėjimo musu tėwynės isz newales. Už tai dwigubai, keturgubai reikia remti aną szwietiszka musu irėdnę, 'Susiw. w. l. Amerikoje', kuris ir szitą metą turi labai swarbu uzdawimą: beje iszsiuntinėti uplinkiaszti i wisas Europos ir Amerikos walstijas, kuriame bus iszguldyti Lietuvos barbariszki warginimai ir apreiksza, jog lietuwiai, nors daug kenezia, wienok dar gywais yra ir gywais bei walnais nori pasilikti. Tai reikia padaryti, nės mums neprietelai uzmetineja, kad neesą ką apie lietuwius rupintiesi, kuriu wisai jau nelikę. Berots neliko pntu musu tautos: kuomet musu kuaingai isz dalies pradeda atsiguanti, musu ponai, skolose paskendę, lėbauja ana Raudonamjame Dware su caro brolu ir jau owacijas musu kraszte kėla, lyg kad Romanowai butu Lietuwai prietelingi waldonai esą. Nėks musu giminę nepagramzdino i taip gilą dwasiszka tumybę ir i tokius wargus kaip Romanowai, carai! Nedywai, kad musu bujorai prie juju lėnda, kad ir muszaniai, nės mat tikiasi prisilaizysę ir gaušę urėdizką wietelę, kada žydi atimš paskutini ju turtą: už tai jie gerinasi kaip szūnycziai prie sawo pono. Ale mums darbininkams nepriwadu garbiūti benaudėlus, mes norime buti newergais, o žmonėms, už tai mes jieszkome walnybės dėl sawės, sawo broli, sawo waiķu. O idant tą walnybę igyti atėitėje, mės wisu turime wienytiesi, drutinti sawo wienybę per mokslą ir sutarimą. Kadagi mės neturime kitos irėdnės kaip 'S. w. l. A.', mums reikia butinai prie jo prisidėti ir daryti wienybėje isz wisu pajėgu darbą dėl atwalnyjimo musu tėwynės no priespaudos ruso ir wokieczio. Wilti pasisekimo galimė turėti. Turime Bulgariją, Serbiją, Rumėniją, Graikiją, Belgiją, Ulandiją, Daniją, Szwicariją — tai wis mažos walstijos, kuriu newiena turi mažiaus gywendu, negu randasi musu Lietuwoje ir Łatwioje, o wienok jos turi walnybę. Kuomi mės peiktinesni? Prieg tam tarp pacziu wokiecziu mės randame daug tokiu, kurie musu norą walnybės pagiria, o if mus parems, kada matys, jog mės isz tikro dar norimė buti gywais ir walnais. Už tātai, broba mielpi, nesnatiskiamė!

Taip tai stowi musu dalykai. Asz žinau, jog mės ne subdawosime nei tiltu kaip Brooklyn, nei gelezinkėlu kaip Pacific; bet gana bus mums ir mažos dalies. Tegul mės ore nelekiosime kaip Tissandier ar Jovis; ale mokediamė nors ant ž amės žmoniszkai krutėti, laukiameši kūdikiszka rėplojė. Tegul mės czion nepasistatysime uniwersitėtu, didelū iszkalū; ganės mums mažu mokslainiu, kningynėlu ir skaityniu; nės turime taikintiesi prie sawo reikalu ir syku. O taip-gi tas sylas nebarstykiame kaip perlus kiaułėms, pildydami kisenes kuningu, kurie nepildo nei prisakwmu Kristaus nei neyra platintojais bei skelbėjais mokslo ir apszwietimo; wodanozio tautos i kaimę ir paguodonę. Juk po 500 metu wleszpatawimo kriksczioniszku kuningu Lietuwoje mės galimė jeigu tik pasigirti, kad musu

kuningėlai surinko turta i 171 milijoną rublu, kuriuos mas- kolus užgrėbė — nors tai skaudus gyrius —, o negalime sakyti, kad per kunigus butumėme nors vieną laipsni kulturoje augščiau pasiekę galėj!

Už tai, mieli brolai, baigdamas savo szirdingą dėl jusu žodi, sakau, reikiu balsiai ir kalbinu: griebiamėsi i mokslą, o tas atves mus i wienybę ir meilę, turtus ir garbę, walnybę ir beprietarystę. Mokslą igyę nelėksime sawo sprandus i jungą nei ponu nei bagocziu nei kuningu, o rasime tikrus kelus, kurie nuwes mus ir musu lietuwiszkąją tantą in laimingesnę ateitę. Ko, diewe duok, kad weikiai susilauktumėme!

LIKIMAS ŽMOGAUS ANT ŽIAMES.

(Tasa.) PRANCUZIJOJE, nežiurint i uždraudimą steigti darbininkiskas draugystes, tosios sąapta laikėsi no 1792—1866 m., kada cėorius Napoleonas III joms dawė pawelenę; tada jos wadinosi Compagnonnages; tušos isz ju skaitė po keletą deszimcziu tukstaucziu sąnariu. O no to laiko labiausiai pflatinosi Internacijonalės kuopos. 1872 m. tapę įkurta amatinė sądora, kurios užduote buvo per kooperatywiszkas bendrowes iszpainioti draugijiszkuosius kłausimus; ta sądora norėjo užbaigti prieszginybę tarp samdytoju ir darbininku iszrenkant komisiją per pusę isz samdytoju per pusę isz darbininku, kuri geruoju sutaikintu wisus ginczus. 1873 m. delegatai darbininku ant parodos Wienoje turi tokią pat programą: amatu pamokinimas, draugystės suwartinės ir iszdarbystinės, draugystės sawyfarpinės paskoles ir tt. yra waistu ant wisoko — reikį tiktai pacėdumo. Iki 1878 m. reikatawimai buvo widutiniszkai ir laikėsi ant pamato esanciojo surėdymo walstijos. Bet trecziame susiwažiwime darbininku Marseilleje, 1878 m., likosi įkurta „darbininku partija“, kuri reikatawo apwistatiniawome žiamės, paburi ir wisu įrankiu darbo per pagrėbimą walstijinės waldžios. Ta partija tapę įrengta labiausiai per triusą J. Guesdė (isz tark: Ged), žmogaus energiszkos, bet puikaus. Ji remiasi ant pamato centralizuotos organizacijos.

Julus Guesde gimė 1845 m. Paryžiuje gawo gerą apszvietimą no tėwu, kurie ji rengė ant urėdininko. Bet rewolucijiszkai palinkimai Guesdė'o tam prieszinosi, ir 1870 m. mėis randame ji rėdant rewolucijiszką laikraszi 'Droits de l'homme' Montpellier'e. 1871 m. už pagyrimą ir paremimą Komunos sawo raszė jis likosi prasudytas ant 5 metu kalėjimo, bet jis paspruko i Szwicariją ir ten gyweno, iki neiszėjo laikas; 1876 m. sugryžęs i Paryžiu pristojė prie kėlu radikaliszkų laikrasziu ir su kėlais draugais isteigė pirmą po nupuolimo Komunos socialiszką kuopą Prancuzijoje. 1875 ir 1877 m. buvo kongresai darbininku prancuzu; czion jie reikalawo tiktai sutrumpinimo darbo dienos, uždrandimo darbo moteriu ir waiku, draugyscziu suwartinu ir iszdarbystiniu ir tt.; susirinkusieje tiesiok atsakė tiesą walstijai maizytiesi i ekonomszkus prietikius kraszto. Wienok jau bawo ir reikalawimai, idant i legislaturas statyti tik darbininkiskas kandidaturas. 1877 m. Guesde tapę rėdytoju L'Egalitės su kolektywiszka linkme ir drauginga dėl darbininku kitu szalu. Prasidėjo waina tarp guedistu ir 'kooperatistu', ir pasibaigė pergalejimu socialistu kongresse Marseilleje 1878 m. Czion Guesdė'o programa tapę priimta. Ta programa tapę 1887

m. su pagalba Karolo Markso ir Fr. Engelse sutaisyta su iszalėmis ir per kongressa darbininku Havre užtywinta. Bet jau czion radosi tokie, kurie atsisakė no agitacijos prie skyrimu, pripažindami wien tik rewolucijiszką weiklumą (anarkistai). Mat Brousse, buwęs anarkistu. 1879 m. pastojto szalininku wokiszkajo socializmo, susitaikino su Guesdė'u, bet wėlaus ėmė stengtiesi priesz toju 'diktatoru' ir reikalanti didesnės nepriegulmės dėl sąnariu. Ir kooperatistai pristojto prie Brousse'o. Kongresse Reims'e 1881 m. Brousse ir Malon reikalawo isteigimo Paryžiuje Darbininkiszkos Komitėto. I tą komitėtą pateko labiausiai nedragai Guesdė'o. Waidas kilo, kada Joffrin 1881 m. statė sawo kandidaturą Montmartre ir atsiszaukime padarė ženklywus atmainas partijos programe; tuomet ir tapę wieniems duotas wardas 'Markistai', o kitiems 'possybilistai'. Guesde iszstojto 1882 m. isz komitėto, ir jo pusę palaikė organizacijos sziaureje ir Lyene, o wakarai su Paryžiumi pristojto prie Brousse'o po wardu 'Prancuziszka federacija dirban. czuju socialistu rewolucijoneriu'. Kad puolė 'Egalitė', Guesde buvo, jei ne urėdiszka, tai isz tiesų wyrianiū rėdytoju laikrasziu 'Cri du peuple', 'Voix du peuple' ir 'Socialiste', nepriskaitant laikrasziu prowincioje. Prag tam jis papszė keletą kuingucziu.

Anarkistai rupinasi suardyti walstiją ir suteikti kozmam žmogui neaprubėziuotą walnybę. Ju sėdenė randasi Lyone ir aplinkiniuose centruose pramonės.

Blankistu partija likosi isteigta per Blanqui, sugryžusį 1879 m. isz Naujos Kaledonijos; szalio mažiaus rupinasi apie ekonomiją negu apie pagriebimą, polytikiszkos waldžios; jie troksta diktatoros Paryžiszkio walcziaus ant wisos Prancuzijos. Igyjus waldžią 'Paryžiaus tauta' pertaisys walstiją ant kommunistiszkos pamato. Jie žinoma geidžia absolutiszkos organizacijos.

Be tu yra ten walmisilai socialistai, furjeristai, sen-simonistai, kollinsistai ir tt. Bet jie tik wieni priesz kitus kaujasi.

Žodžiu sakant: Prancuzijos darbininku dwesė yra labai rewolucijoneriszka, ji laukia iszgywymą no rewolucijos...

ANGLIJOJE kapitalizmas apsiereiszkė jau pradzioje szio szintmecziu taip umai ir taip skaudžiai, jog darbininkai neturėjo nei laiko gerai apmislyti, kokiū budu jie turėtu apsiginti. Jie griebėsi daryti koalicijas, darbininku amatinės draugystes, Trades Unions ten wadinamas. Apie wertybę szitokiti koaliciju raszo Brentano (Arbeitergebilden der Gegenwart, II. p. 21): „Isz tiesu apginktas darbininku per koalicijas yra dėl ju naudingesnis ir atsakantesnis negu apginktas tiesadarystos. Nės koalicijos — nesznėkant apie ju mokinanciją wertybę dėl darbininku — ušiuina netik pawirszutiniszką praszalinimu simpłomu, anos iszjieszko dugną draugijiszkų ydu, jieszko ju priezascziu: kadagi tik per koalicijas darbininkas gali jimiti tokią stowenę, kaip ir kiti pardawėjai taworu. Koalicijos pawelyja darbininkui kontroluoti ant rinkos pardawėjų ju taworo, suteikia galėjimą paduoti tą taworą prie tam tikrus iszlygu, duoda darbininkams batą aptarti iszlygus pardoso ir pažada jiems t.omi pacziu nepriegulmę tokią, kokia džiugina ir kitus pardawėjus. Kadagi koaliciojos jau pažada tokią luosybę ir walnybę waldyti sawo žmogystą, kaip turi kiti pardawėjai, kadagi isz tos priezasties

praszalina nepatogumą to, kad tavoras ir waldytojas yra sujungti draugėn. — tai-gi tavoras lyg atsiskiria no žmogystos, darosi dabar tikru tavoru. Tiktai mat koalicijos permaino darbą į tikrą tavorą, o darbininką į waldytoją tavoro. Bet-gi ten, kur jam reikia apginkto, jis gali jį tuojau gauti". Sziadien amatinės draugystės reikalauja dalywumo rodose apie pabrinkinius įstatymus, instituciją terminawojimo, daugį adynu darbo ir apie dydį atgos darbininku; jos patėmyjimus daro pabrinkantams apie iszwengimą perdaugio iszdarbystos, apie prekę iszdirbiniau ir tt., kuriuos tai reikalauwimus berots pabrinkantai iktuotauk laiko už nereikalingą žandumą darbininku. Tos draugystės, eidamos tolaus, gali įgyti konstitucijiską waldžią ant pabrinku. Tai butu žingsnis į wisatinį įwedinimą iszdarbystiniu bendrowiu. Suwartotinės bendrowės yra priemene į iszdarbystinę draugystę; tik gauti, kad iszdarbystinės draugystės tankiai persimaino į akcijines draugystes ir samdo darbininkus už darbininkiską atgą: dėlto ir „Rochdale's pionieriai" neužsipetno diewas-žin kokio pagyriaus. — Susispyrimuose darbininku su kapitalistais įsigawo darbininkiskai sudai sistemės Kettlė ir Mandelli'o, kurie su wisu pasiremia ant organizacijos amatinia draugysziu. Ant galo Anglijoje kaip ir Wokietijoje, tarp darbininku kassyk žabius emė pstatindesi socializmas; wienu isz stipresniu socjulistiskiu organizacija yra „The Social-democratic Federation". Agitatoriais yra Aveling ir Hyndman žabiausiai žinomi Anglijoje. — Anglijoje istamiszymas wyresnybės į reikalus darbininkystos yra wisai sižpnas, dėlto ten žabiausiai weikia principas pasgelbėjimo patiems sawęs. T. b. d.

SHAMOKIN PA. Norint dracziui tikin, kad mano padawimas nepatarys jokius amatinis tarpe wisu aktu brolu lietuwiniuku, bet negali iszkęsti nera žes, kaip a siement žodžius isz ewangelyjos klabinaito o bus atidaryta! O, idant tie žodžiai iszsidudyta! Buwęs eim ir ten, kaip seowės priezodis sako macziaw wisko, bet nēko gero tarp lietuwiniuku, jei bent pesztybes ir prowa po sudus. Atwaziawęs i Shamokin nemažai nusidlywyjau, kaip manu pranezė, kad eziu daug lietuwiniuku gywena, o nēko blogo tape ju negurdėti, norint ir nēko gero taipgi nebuwo. Ir per 6 kiurus nedėles neg dejuat patirti, kofia tai yra paslaptis tarpe ju, kad tarp szwelniai apsieina, ale iakt-kaite, meli skatytojai, o pumatysite, kaip greitai iszlys yla isz muiszo. Szitai wisa paslaptis: je piningu neturėjo iki sziam laikai, o gawę po dikta mokesz iszszoko kaip gytbau po lietui, tuojau prasidėjo szakawimai, kakawimai, girtybes, muszynes, o potam prowas su 'skwajerius' traukiasi per wia nedėle, isz ko 'skwajeriai' ir 'konstebelai' buwo labai kantauti, nēs apt irėjo lietuwiszku puingu \$ 130. Taip pas elgia muisu brolai, kur tik pažwelgsi, wisose szalyse, nepamuczija nēko nei daktarai apijjaustyta ant duszius, nei dideli mokiniojai isz Plymouth. Jię turi sawo teoriją ir tos drucziai laikosi, o begu neiszspildys žodžiai wienu puikaus wyro, kuris pasakė, kad zio laiko lietuwiniukus geriaus butu wisus isznaikinti, o sutwerti naują gentkartę, tai yra westi ant kelo teisos naujai gimusiuosius, o tada bus palaiminimas ant žiamės, ką ir asz tikiu. Szwiesainis.

MT CARMELYJE Fa yra per 490 lietuwiu, kuriu be-weiki wisi priguli prie lenku bažnyczios, nors isz to nēko gero dėl sawęs neturi, mokėdami kn Klonowskiui po 50 c. ant mėnesio. Prowa yra su kiuming wedama ir palaukoma labiausiai per lietuwius. Czion no 1887 m. yr. draugystė szwento Petro, i kurię isz pradzius prigulėjo i 60 sanariu bet weiktai daugimas iszstojo; ta draugyste yra dėl broliszkos pagelbos ligoje. Sanariai draugystės dabar nēko nemo-ka Klonowskiui, kadgi jis neapsiemė dėl lietuwiu par-traukti liet. kuningą. Sawo namus turinziu lietawiu eziu yra per 50, nors nekuri dar neiszsimokėję. Wienas lietu-

wis laiko kromą, 3 užsiima szkarmalninkyste; lietuwiszku karcziawu nēra nei wienos, dėlto ir girtybė netaip gresmi kaip kitur.

Kapitonas Andrews kelauja per Atlanti žėglinėje walte-lėje wienas pats. Ar jis kraszta pasieks, kas-žin, nēs tame tarpe buwo didelės andros. Ir eziu garbės jieszkocezias!

WOKIETIJOJE ešorinus Wilmas II atstato dangybę augsztesniu miltariszku urėdininku, net pati Moltkę pawarė no feldmarszolystės.

SZWICARIJOJE 12 os metu mergaitė užkopė ant pat wirsziaus augszciausiojo Alpose kalno Mont Blank.

SZPANIJOJE žalnėriszkas suokalbis ešas atidengtas Garnizonuose turi aki ant wisu 'neisztikimuju'.

JAPONIJA priskyrė 50 milijonu dorėlu dėl nupirkimo karės laiwu per 5 metus.

AIRIJOJE, nors žmonės isz bado mirszta, wienok jie turi landlordams mokėti dideles sumas raudos, ir wyresnybė ponus paremia. Palicija pereitą metą kasztawo 36 milijonus frauku. O kad wyresnybė tą sumą kasmet apwerstu ant iszpirkimo žiamės no ponu dėl bėdanju gywentoju, airiai buta laimingi nei palicijos nereiktų. Bet wyresnybė spaudžia žmones, ir ras kuomet atmokesti už tai!

Sasiwienyjimo W. L. A. seimas Pittstone tapė perkeltas ant 16 ir 17 d. rugsėjo, kadgi dėl delegatu yra tai patogesnis laikas sasiwaziuoti. Sekretorius S. w. l. A.

Uzmokėjo už L. Balsą: J. Szabrinskas \$ 2. Kuningui Leon... isz P.: tamistos 7 rublai neatėjo. bene likosi kur Prusuose iszwogti; gromata sweika atejo.

Lietuwiniukai! žinrėkite, regėkite musu dideli baigiamą jau iszpardawimą puikiausia drapanu dėl wyru ir waiku už mažesnę prekę ne kaip kasztuoja padarymas! Nepraleiskite progos, ku galite užezėdvti 50 centu ant dorėlo. Paminkite wietą! M. ROHRHEIMER, drapanu ir skrybėlu kupezis, No. 11 N. MAIN ST. Shenandoah Pa. Perdėtinis: W. A. Engel. Ateikite!

J. CHAMPION

puoda kningas, guzietas, žurnalus, muzikiszkas reikmenes, konwertus, popėrą, plunksnas, atramontą, o taipgi MOKSLINES KNINGAS ir tt. Parsiduoda taipgi CIGARA I ir sziauktakakis (taboka). Neužmirszkite wietą: 3 N. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

Thomas Slattery,

CZEBATU IR CZEWERYKU KROMAS
PIGIAUSIAS MIESTE.

Turiu' naujo tavoro ant \$ 5000 wertybės ir par-duodu už tiek, kiek jis kasztuoja pabrake. Dėl snlojymo priimu pagal reikala. Namuose Beddels Brick, skersni paczto W. CENTRE STREET' SHENANDOAH PA

O'NEIL BROS

S. Main St. SHENANDOAH PA.

parduoda naminius daigtus, ir tai pigiausiai wisame wals-cziuje. Taip-gi turime sąkrową skrynucziu ir karstu (gra. bu), kurinos mēs pigiaus padarome ir ant iszmokescziu duodame. Namuose Shanks ant Main ulyczios.

MOTIEJUS MARCINKEWYCZIA

ant JARDIN st., artymais Coal st.

Luikau szaucziszka dirbtuwę ir siuwu ant orderio ezebatus ir ezewerykus kaip dėl didelę taip ir dėl wafku; priimu nesziotą apawę dėl sulojymo. Pigiaus darau ne kaip wisi Szenandorio szaucziai. Ateikite pas manę, brolai lietuwiniukai, o džiaugsitėsi ilgai dėwėdami mano darytą apawę.

DOWYDAS FAUST,

No. 120 South JARDIN ST., Shenandoah Pa
yra wyriausias ir seniusias agentas dėl ispirkimo no ug
nies ir dėl apsergėjimo gywasczio; reprezentawoja geriau
sias ir didžiausias kompanijas. Lietuwiniškai norėdami
apsisergėti no gywasczio ir no ugnes atekite pas manę,
ir to jus nepasigailėsite.

JOKUBO MATULO

KRAUTUWĖ WYNO, LIKIERIU, CIGARU.

Taip-gi atų parduodu kegėmis.

Geriausias arėtkas gausi gallonais ir kwortomis.
NORTH MAIN STREET, SHENANDOAH PA

JOKUBO NOLL

SALUNAS IR RESTAURACIJA,

geriausias porteris wisame mēste.

Lauerio garsus alus wisumet szwiežiausias yra paduodamas.
Knights of Labor cigarai wisumet yra prilaikomi. Užeikite
o jus wisumet gausite DIDŽIAUSIA stiklą alaus už 5 cen
tus pas prietelu lietuwininku JOKUBA NOLL,
19 N. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

Dr. J. W. McCauley

DAKTARAS & CHIRURGAS,

ant EAST OAK ST., SHENANDOAH Pa.
arti Operos Namu; buwėsis d-ro Shadle office.

MAX REESE,

21 SOUTH MAIN ST. SHENANDOAH PA

Wisatinis AGENTAS dėl Hamburgo ir Brēmės garlawniu
kompaniju; laiwakortės už pigiausia prekę. Taip-gi siun
cziu piningus i Europą, duodu dang rublu už mažai do
relu. Užeikite pas manę, o neapsigan-ite.

GRYNIAUSIOS LIEKARSTOS

pigiausiai parsiduoda pas aptėkorių

Hillan,

S. MAIN ST., netoli no Centre st., Shenandoah

Joseph S. Whitehouse

ADWOKATAS

RAISO NAMUOSE, E. Centre St. Shenandoah.

L. GOLDIN,

Warszawinius aptaisus su liemeniais wisoku gātunku ir
palaidinius, geriausias Szenandoryje, kur parduwiau
\$ 12. dabar paduodu už \$ 9; surdotus su liemeniais, su
skwernais pardwau dabar pigiaus ar: už \$ 13. Dėl waiku
no 4 iki 13 metu aptaisas už pusantro dorėlo. O kelias
placzius i galus ir neplaczius, ką pirma pirko už pu
peukto, dabar už pusketwirtho dor. Jei tawornas nepatiks,
permainysiu ar piningus atgal grāžinsiu. Parduodu skr
bėles, dziegorėlus ir tt. Ženklas skersai ulyczios, numeris
stowi ant lango. Neineikite i kitą kromą, kaip tik po No.

11 SOUTH MAIN ST. SHENANDOAH Pa.

KRAUCZISZKAS KROMAS

JONO MIEŁDAŻIO.

Darui uniformas ir kitokias drapanas wisokiom madom;
prekia (ezienia) yra nuderinama; drapanos ant orderio.
Drangyseziu drapanas galima gauti wisokios mados. Wiss
aptaiskas yra padaromas geriausiai.

6 E. CENTRE ST. SHENANDOAH Pa.

DRAPANOS!

Pigiausia wieta dėl pirkimo!

Mēs parduodame wasarinius tawornus už labai
numazintą prekę. Dabar yra laikas dėl pigaus
pirkimo.

NUDEREJIMO DIENA

KOŽNA

UTARNINKA.

MORRIS APPLEBAUM

6 S. SHAMOKIN ST.

SHAMOKIN PA

ŽMONĖS! LIETUWIAI! ŽMONĖS!

Wiskas parsiduoda ko pigiausiai, nės i du mėnesiu uždešiu
pabūlkę, kur dirbs 40 ar 50 krancziu. Kur krancziai imu
už aptaisą \$ 20, asz lygiai toki pat parduodu už \$ 12. Pirk
kite no manęs isz pirmos rankos, ir uždarbi saw pasilaiky
kite -- nės kiti kupeziai no manęs perka taworą.

Atidarykite akis, ir eikite wiską pirkti ir drape
nas ir skrybėles ir guminius czebetus ir wiską
tiktai pas

U. Resowicz

10 S. MAIN ST.

SHENANDOAH PA.

RAULYNAS NEWULIS Szenandoryje taiso
dziegorėlus ir gali labai gerai pataisyti; už patai
symą ranczyjasi ant 2 metu, o jei kas butu isz jo
pataisymo nekantantas, tai pertaiso dykai. Taiso
25 centais pigiaus ne kaip pas angtus. Wieta:

No. 122 S. Main ulyczia, Sheanandoah Pa.